

A korszerűsített kiképzési rend hadtápkihatásairól

Kapus Gyula ezredes

A 3x6 hónapos kiképzés és az új munkarend bevezetése a hadtápszolgálat tekintetében is új követelményeket támaszt a kiképzőmunkánk, valamint a csapatok HKSZ és kiképzési feladatai hadtápbiztosítását illetően.

Jelenleg olyan helyzetben vagyunk, hogy már kezdeti tapasztalatokkal rendelkezünk a központi intézkedések, az új kiképzési programok alapján állított követelménytámasztásunk végrehajtásáról. A nagyszámban elvégzett ellenőrző-felmérő munka alapján megállapítható, hogy az alárendelt hadtáptörzsek megértették az új kiképzési rend lényegét. Emellett még számos hiányosság tapasztalható az egységes értelmezés, s a megszokott módszerektől való nehéz elszakadást illetően egyaránt.

A hadtápkiképzés korszerűsített rendjének fő vonásai a következőkben foglalatok össze:

- A korábbiaktól szorosabban kapcsolódik az adott csapat kiképzési foglalkozásaihoz.

- A kiképzési órák száma a csapatokétól nagyobb mértékben csökkent. Ezen belül megmaradt a szakharcászati kiképzés elsődlegessége, biztosítva az általános katonai kiképzés tárgykörei integrálását.

- Nőtt a táborig kiképzés aránya, a hadtáp gyakorló pályák kihasználásának jelentősége.

- A szakharcászati kiképzés tárgyköreiből egy része azonos a csapatok harcászati tárgykörével, így jó alapul szolgál a minden oldalú komplexitás, összekovácsolás érvényesítéséhez.

- Megnőtt a kiképzési időn kívül elrendelt kiképzési feladatok száma.

A szakcsoportos kiképzés további decentralizálásával párhuzamosan csökkent a bázis kiképzések aránya.

A hadtáptisztekkel, tiszthelyettesekkel lefolytatott véleménycserék, a kiképzés-módszertani foglalkozások egyértelműen tükrözik, hogy a hadtápkiképzés teljesítését csak új, intenzívebb módszerekkel lehet biztosítani.

A lerövidült kiképzési időben még nagyobb jelentőséget kapott az időgazdálkodás, az ezt elősegítő kiképző szervező munka. E tekintetben a hadtápkiképzés kulcsbeosztású személyének az EPK vagy HTPH-t kell tekinteni. Ezt a tényt annál is inkább szükséges hangsúlyozni, mivel a kiképzési program első sorban a kiképzési célokat és a követendő kiképzés módszertani kérdéseket

szabályozza a tárgykör és irányóraszámok megadása mellett. Szinte alig tér ki a mind nagyobb jelentőséggel bíró kiképzés szervezőmunka fogásaira.

Egy 6 hónapos kiképzési időszak hadtápkiképzési szerkezete jó összeállításán igen sok múlik. Ennek egy célszerű modelljét az 1. számú mellékletben részletesen megkísérlem bemutatni.

A modell tükrözi az kiképzési időszak főbb etapjait: az alapkiképzés, a kötelékkiképzés első hónapja, a kötelékkiképzés 3-5. hónapja és a 6. hónap. Ezen időfelosztáson belül kell a hadtápkiképzési feladatokat tervezni.

Kiinduló alap: a csapat részére elrendelt kiképzési bázis elosztás, valamint a különböző méretű gyakorlatok időpontja. Az alapkiképzés 30 órás szakkiképzési feladatait, a kötelékkiképzés első hónapja speciális szakcsoportos összevonásait, az 5x6 órában elrendelt szakharcászati foglalkozást, a 12 óra időtartamú szakharcászati gyakorlatot, valamint a 6. hónapban elrendelt rajparancsnoki, sebesültvivő, alosztály-szolgálatvezetői stb. összevonásokat a csapat naptári tervével szoros összhangban, annak részeként, a népgazdasági munkafeladatokat is figyelembe véve kell megtervezni -, másszóval - szinte „beültetni” a 6. hónap már előbb jelentett időszakába.

Mivel a hadtápegységek folyamatosan éles ellátást is végeznek, a kiképzési feladatokat semmiképpen sem lehet az ellátási csúcsterhelések idejére tervezni. A hadtápegységek „kiszakítását” a szakharcászati foglalkozásokra, illetve az azokra integrált általános katonai tárgykörök átvételére, a havi 1-2 napos összevont komplex foglalkozásokra célszerű tervezni. Ekkor egy változat szerint (1. számú melléklet) egy kötelékkiképzési hónapra eső részarányban mintegy 20 óra politikai, testnevelés, alaki és kötelékben végrehajtható kiképzés teljesíthető nappali és sötét időben, a táborig kiképzés módszerei alkalmazásával. A kötelékkiképzési feladatok önállóan, vagy harcoló alegységek harcászati kiképzésére építve hajthatók végre. Ez utóbbi formában kiképzés csak beállítani a már említett szakharcászati gyakorlatot, illetve az összefegyvernemi és fegyvernemi csapatok részére időszakonként előírt 6 órás, harc közbeni feladatokat felölelő hadtápkiképzést (lőszer, űz. stb. feltöltés). Ez utóbbihoz példának említem ide a HTP KP 3. TK (1. sz. foglalkozást és az öfn.-i KP 2. TK 1. sz. foglalkozást). Természetesen mindezeket túl a hadtápegységek részt vesznek, s az előírt óraszámokban harcszerűen gyakorolnak a csapatok harcászati gyakorlatait, hegyikiképzésen, vízalatti átkelésen stb. A hadtápegységek tervszerű, előírt gyakoroltatását a jóváhagyott „Levezetési Terv” és annak végrehajtásához készített „Foglalkozási Jegy”-ck alapján lehet csak szervezeten biztosítani. E téren igen lassú a szemléletváltozás még.

A hadtáp kötelékkiképzés kérdésénél maradván a tapasztalatok azt mutatják, hogy önálló szakharcászati foglalkozás (kötelékkiképzés) az ezred ellő. század, vagy ESH méreten alul nem célszerű. Éppen ezért a z. hadtápok csak zászlóalj, vagy század harcászati kiképzésén, annak harcszerű hadtápbiztosítását gyakorolva képesek kötelékkiképzési feladataik végrehajtására.

Ahol nagymérvű a hadtápegységek keretesítése, ott az egyes harcoló alegységekhez felváltva, összevont hadtápszervezetekkel kell az előírt tárgyköröket végrehajtani. Ezen hadtápoknál a tartalékos behívásokat és a kötelékkiképzés feladatait is jól össze kell hangolni.

Külön érinteném a már polgárjogot nyert LHTP-ok sajátos kiképzési körülményeiből adódó feladatok megoldását. Ezeknél a szervezeteknél az idő- és

energia-megtakarítást szem előtt tartva, az LHTP méretekben összevont kiképzést kell szorgalmazni, laktanya szinten összehangolt terv alapján. Ez alól kivétel a laktanyában elhelyezett csapatokkal együtt végrehajtandó hadtáp szakharcazáti gyakorlat, a hegyikiképzés, vízalatti átkelés stb. kötelékkiképzések során sorrakerülő (az ott tartózkodási időt kihasználó) hadtápkiképzések.

Egy csapaton belül is bonyolult, egy laktanyán belül még bonyolultabb, tehát nagyobb figyelmet követel az ellátási, kiképzési, harckészültségi feladatokkal összehangolt hadtápkiképzés megtervezése és szervezése. Ez csak akkor sikerülhet, ha az EPK HTPH (LPK HTPH) a csapat naptári tervével összehangolt naptári tervet készít, amely segítségével az egység parancsnokhelyettesekkel szoros együttműködésben kialakítja a feladatok időrendi és kiképzéscentrikus elosztását, egyeztetését.

Az új kiképzési programok egyértelműen szabályozzák a kiképzésben követendő ütemezést, szervezés ajánlott rendjét. Nem mondható el ez a szabályozottság az új követelmények hadtápbiztosítására gyakorolt hatásáról, illetve a megoldások új módozatairól. Ezekhez kapcsolódva *a továbbiakban néhány főbb vonásban megkísérlem a korszerűsített kiképzési rend, a bevezetésre került 5 napos munkabét, a csapatok közlekedési, anyagi, egészségügyi biztosításra gyakorolt főbb hatásait, a célszerű megoldási módszereket áttekinteni.*

Az egyértelműen látszik, hogy a 18 hónapos kiképzés bevezetésével nő az adott kiképzési időre eső ellátási feladatok mennyisége, nőnek a minőségi elvárások. Mindezekkel nem nőnek – nem is nőhetnek – arányosan a biztosított hitel- és anyagi keretek, a kiszolgáló állomány létszámában inkább csak csökkenéssel lehet számolni. Ezt az ellentmondást, csak az ellátás rendje igazításával, új módszerek meghonosításával, a takarékoság minden téren való érvényesítésével lehet feloldani részben, vagy teljesen.

Mindezt úgy célszerű elvégezni, hogy a hadtáp segítse a megnőtt kiképzési feladatokkal leterhelt alegységparancsnoki állomány munkáját, szolgálati körülményei könnyítését, a sorállomány szolgálati és életkörülményeiben elért színvonal megtartását, ahol lehet javítását. Emellett a kiszolgáló állomány leterheltégét is meg kell tartani egy engedélyezett túrési határon belül.

Az egyik alapvető új vonás a tábori kiképzés különböző formái arányának növekedése. Ennek jelentős részében tábori viszonyok között kell az ellátást biztosítani. Az a célszerű, ha a kiképzési bázisok ellátó eszközeit és lehetőségeit olyan szinten tartjuk, amelyek a helyben való élelmezési és egészségügyi ellátást, a technika karbantartásához-feltöltéséhez szükséges üzemanyag-feltételeket, ruhaszáritást, katonakereskedelmi ellátást képesek biztosítani.

Nem mindegy, hogy a helyőrségi kiképzési bázisra 10 km-ről hozzák a főtt ételt, vagy helyben készítik azt el. Nem mindegy az étkeztetés kiszolgálását milyen körülmények között biztosítják.

Amennyiben a tábori kiképzés napi ki- és bevonulás keretében történik, nyilvánvalóan az ellátási feladatok egyszerűbben jelentkeznek. De ilyen esetben is, más esetekben pedig a szabályzatok előírásait betartva, a tiszti, tiszthelyettesi állományt térítésmentesen kell élelmezni. Korábban a helyőrségi bázisokon előfordult, hogy a katonák délben megfelelően étkeztek, a hivatásos állomány pedig hazulról hozott hideg élelmet fogyasztott.

A tábori kiképzés az egységeknél fokozottabb gyakorlóruha-felhasználással jár, ezt a hivatásos állomány és a sorállomány ruházata gyakoribb cserélésével

kell ellensúlyozni. Ahol nem mindig új ruhát adnak ki az ezred raktárából, ott a kereteinkből ez a megnőtt igény biztosítható.

Takarékos megoldásnak számít a már korábban is alkalmazott módszerek folytatása, a bázisokon folyó kiképzéshez szükséges szaktechnika állandó kinttartása is.

Az összekapcsolt komplex foglalkozásokkal folytatott kiképzés, a gyakoribb helyőrségtől való távollét, az 5 napos munkahét bevezetése, egyáltalán a napi kiképzési feladatok mennyiségi-minőségi növekedése jelentősen kihat a csapatok *NAPIREND-jére*, ezen keresztül a napi csapatéletre, annak minden oldalú biztosítására. Az eddig szerzett tapasztalataink szerint nagyobb körülményekkel szűkebb a napirendek átdolgozását végrehajtani, különösen ott, ahol különböző alárendeltségben, több egység van elhelyezve.

A „*sűrűsödő*” feladatokat nem szabad az állomány ellátására előírtak csorbításával megoldani. Az étkezésekre, tisztálkodásra, fürdésre, orvosi rendelésre stb. előírtakat sérthetetlennek kell tekinteni. Ezen feladatok időszükséglete csak korábbitól jobb szervező munkával csökkenthető (kevesebb váltás az étkezédekben, minden zuhanyrózsa működik stb.).

Miután megszűnt a második kiképzési óra utáni tízóraiai szünet a napirendben, várhatóan azt a megoldást kell alkalmazni, hogy megfelelő gyári, vagy házi csomagolásban a reggelinél ki kell adni alegységre egyben, vagy személyre szólóan a tízóraikat is. A helyőrségi gyakorlótereken folyó kiképzéskor még indokoltabb ez a módszer.

Az alegységek még dinamikusabb élete megkérdőjelezi a személyre szólóan átvett és visszatérő kerülő fehérnemű-mosatás rendszerét is.

Az ötnapos munkahét bevezetésével jelentősen meg kell változtatni – a csapat heti munkarendjét – annak részeként a htp. tiszti, tiszthelyettesi állomány, a tiszti étkezdék és a CSSZR-ek polgári dolgozói munkarendjét.

A hétrégi ellátás szervezését és irányítását a többnapos ünnepeken már eddig is alkalmazott módszerekkel jól meg lehet oldani úgy, hogy a htp. tsz. állomány kis része legyen csak felváltva igénybe véve. Ehhez jól hozzá kell igazítani a vállalatok beszállítását, a kiadandó anyagok kiskonténeres előkészítését stb. A szállítópark és szaktechnika karbantartását ha jól „előrszervezett”, az ellátást is felügyelő tiszt, tiszthelyettes és tisztos állomány is képes kézbe tartani.

A polgári dolgozók csökkentett munkaidejének biztosítására a tiszti étkezdéken – ahol van – vasárnapokon csak a felszolgálat célszerű biztosítani, a legénységi konyhán főtt étkezés felszolgálatára. Ahol lehet a szombatokra is ezt célszerű bevezetni, ahol (felváltva) csökkentett létszámmal kell a tiszti étkezdéken a főzést-kiszolgálást megoldani.

A CSSZR-ek állományával a hét öt napján kell az előírt munkaidő-óraszámot ledolgoztatni. Ahol a gépek kihasználása, vagy géphiba miatt a szombati munkavégzés is szükséges, a pihenő időt a hét más napján kell – lépcsőzve kiadni.

Befejezésül szeretném aláhúzni eddig szerzett tapasztalataink alapján, hogy az új követelmények teljesítésére szükséges új módon való munkálkodás tekintetében még nem jutottunk messze. Abhoz, hogy az eddigi tartalékokat jó ütemben tudjuk hasznosítani, tartózkodni kell mint végletektől – az előttünk álló feladatok túlbonyolításától éppen úgy, mint az újítani szükségesség lebecsülésétől.

(A melléklet a folyóirat végén található.)